

به نام خدا

کنفرانس بین‌المللی
برنامه هسته‌ای ایران: چالش‌ها و سیاست‌ها

دکتر سید حسین موسویان
25 آوریل 2006 - تهران

10 عنصر کلیدی برای حل مسئله هسته‌ای ایران

موضوع پرونده هسته‌ای ایران به عنوان یکی از مهمترین و پیچیده‌ترین موضوعات سیاسی در دستور کار آژانس و مذاکرات چندجانبه است که هنوز بعد از 2/5 سال به یک توافق قابل قبولی نرسیده‌اند. در عین حال در ماه‌های اخیر و با گزارش پرونده به شورای امنیت سازمان ملل، وضعیت پیچیده‌تر و دشوارتر شده است. با این وجود هنوز راه مصالحه باز است و طرفین به نقطه غیر قابل بازگشت نرسیده‌اند. با توجه به تجربیات موجود در این پرونده، معتقدم برای حل و فصل منصفانه، منطقی، قانونی و مسالمت‌آمیز توجه به 10 عنصر کلیدی زیر راهگشا خواهد بود:

1. واقعیت‌های داخلی ایران در موضوع هسته‌ای:
الف - مسئله هسته‌ای یک مسئله ملی است و همه جناح‌ها، گروه‌ها، احزاب و شخصیت‌های کشور با

سلیقه‌های کاملاً متفاوت سیاسی، در مورد حق ایران در بهره‌مندی از چرخه سوخت، اجماع دارند. ب - مسئله هسته‌ای به موضوع غرور ملی ایرانیان تبدیل شده است و لذا نمی‌توان به دنبال راه‌حلی بود که دربرگیرنده تضييع این حق باشد.

ج - نباید ملت ایران به این نتیجه برسد که اروپایی‌ها به دنبال محرومیت ایران از تکنولوژی پیشرفته و تبعیض علیه ایران در مقایسه با سایر اعضای NPT هستند.

2. عدم اعتماد موجود بین ایران و اروپا به مسئله هسته‌ای محدود نمی‌گردد و حل این مسئله نیز موجب حل کلیه مسائل بین ایران و اروپا نخواهد بود، لکن دستیابی به راه‌حلی برای مسئله هسته‌ای از طریق مذاکره، مسیر حل سایر اختلافات و مسائل را تسریع خواهد بخشید.

3. مسئله هسته‌ای ایران در حد افراط در سطح جهانی بزرگ و سیاسی شده و این واقعیت حل موضوع را دشوارتر و پیچیده‌تر کرده است. تعدیل این بزرگنمایی لازم است تا راه برای حل مسئله تسهیل شود.

4. حق ایران در چارچوب NPT نباید خدشه‌دار شود. طرف‌های درگیر باید به ج.ا.ایران اطمینان دهند که اجرائی بدون تبعیض حق قانونی و مشروع ایران در مورد چرخه سوخت در قالب NPT را می‌پذیرند. مطلبي که در اولین بند توافقنامه اکتبر 2004 پاریس مورد

پذیرش اروپایی‌ها قرار گرفت. لذا نباید موضوعی خارج از چارچوب NPT به ایران تحمیل شود.

5. آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به عنوان تنها سازمان مسئول بین‌المللی برای اطمینان از صلح‌آمیز بودن و عدم انحراف فعالیت‌های هسته‌ای کشورهای عضو، می‌تواند با ارائه فرمولی برای اطمینان از عدم انحراف کمک کند. این راه‌حل در ملاقات اوایل سال 2005 پاریس، مورد توافق شیراک رئیس‌جمهور فرانسه و دکتر روحانی مسئول سابق پرونده هسته‌ای ایران قرار گرفت.

6. مشارکت سایر کشورها در غنی‌سازی ایران که برای اولین بار در نیمه اول سال 2004 از سوی مذاکره‌کنندگان ایرانی اعلام شد و سپس در نیمه دوم سال 2005 توسط رئیس‌جمهور ایران در اجلاس نیویورک به طور رسمی به جهانیان عرضه شد، نیز می‌تواند زمینه‌ساز همکاری و حضور مشترک کشورهای منطقه در جهت اعتمادسازی منطقه‌ای باشد.

7. در دیدار اوت 2005 آقای امبکی رئیس‌جمهور آفریقای جنوبی و دکتر روحانی توافق شد که محصول پروژه UCF اصفهان به آفریقای جنوبی صادر شده و متقابلاً معادل آن کیک زرد در اختیار ایران قرار گیرد. رئیس‌جمهور آفریقای جنوبی این ابتکار را طی نامه‌ای به اطلاع سران آمریکا، فرانسه، آلمان و انگلیس رساند تا پروژه اصفهان با توافق طرفین راه‌اندازی شود. پیشنهاد مذکور علی‌الاصول مورد قبول اروپایی‌ها قرار گرفت و لذا شانس توافق در این

مورد همچنان وجود دارد. البته می‌توان پروژه UCF اصفهان را نیز در چارچوب پیشنهادی ایران در مورد کنسرسیوم مشترک بین‌المللی غنی‌سازی و تولید سوخت قرار داد.

8. واقعیت این است که مواردی همچون تصویب پروتکل الحاقی، اطمینان از پایبند ماندن ایران به معاهده NPT و همکاری شفاف با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، محورهای مهمی برای جلب اعتماد جامعه جهانی است. ج.ا. ایران در پذیرش موارد فوق‌الذکر منعطف است.

9. از فرصت مذاکرات ایران و آمریکا در مورد عراق برای کاهش تنش در روابط تهران - واشینگتن استفاده صحیح و به موقع به عمل آید تا مذاکرات سیاسی هسته‌ای ایران نیز بتواند در فضایی آرام به پیش رود.

10. با توجه به این عناصر کلیدی: کار گروه‌های سه‌گانه همکاری‌های سیاسی - امنیتی، تکنولوژی و هسته‌ای پیش‌بینی شده در توافقنامه پاریس می‌توانند ظرف یک مدت حداکثر 3 ماهه همه محورهای همکاری‌های همه‌جانبه مذاکره شده قبلی را ارتقا داده و نهایی کنند. در این صورت موضوع هسته‌ای ایران نیز می‌تواند همچون قطعنامه نوامبر 2004 از دستور کار شورای حکام خارج شود و البته از دستور کار شورای امنیت به طور کلی حذف گردد.